

Къде е „Втората България“?

На 14 януари, в литературен клуб „Перото“, в присъствието на над 200 гости се състоя официалната кръщавка на книгата „Втората България“. Тя е дело на издателство „Книгомания“, а неин автор е журналистът Милена Димитрова. Дизайнер на корицата е Людмил Веселинов, за когото писателката казва: „Понякога ми се струва, че корицата стана даже по-хубава от вътрешността на книгата, на която посветих две години. Забелязала съм, че онези книги, които той ми е правил, се продават, допечатват, и не остават незабелязани“.

2020 ще бъде година на единението на българите

Официален гост на събитието бе вицепрезидентът, г-жа Илияна Йотова. „Ние трябва да говорим за проблема на миграцията и да защитаваме българския национален интерес, изтъкна вицепрезидентът в словото си“. Г-жа Йотова разказа, че преди 2 години с удоволствие е поканила Милена Димитрова да стане член на нейния екип на „Дондуков“ 2 и да отговаря за връзките с нашите сънародници зад граница. Тя обясни, че част от хората, които говорят от страниците на книгата, са всъщност хора, които тя и Милена Димитрова са срещнали, разпитвали, посрещали са техните болки и усмивки. „С президента Румен Радев планираме през втората половина на тази година да поканим представители на българските общности по целия свят и да видим как можем да бъдем полезни“. Вицепрезидентът обяви, „че 2020 ще бъде година на единението на българите, защото не може въпросът с българската емиграция да бъде оставен само на родовата памет“.

Колко Българи има?

„Тази книга няма край. Началото ѝ е сложено отдавна, едновременно и непоследователно във всички посоки на света“ – противопоставяйки се на остарялата терминология, с която българите по света се причисляват към „стара“ и „нова“ емиграция, „икономическа“ и „политическа“, Милена Димитрова води читателя в съвсем различна посока – всъщност, посоките са 50, колкото са и героите, споделили в първо лице единствено число емигрантската си съдба и съз-

дали своята България там, където живеят. Като българка от „Втората България“, си мисля, че всеки от нас има такава мъничка Родина вкъщи – което „вкъщи“ избягваме да наричаме у дома. Не знам доколко темата на тази книга ще бъде привлекателна за сънародниците ни в нашето отечество. Често пъти съм казвала и писала, че за нас, живеещите в чужбина, се пише само като за спонсори на държавата или, когато попадаме по някаква причина в жълтата преса. Нашите усилия за съхраняване на националната ни идентичност, нашата борба като че ли не са интересни за никого в България. Точно това е целта на Милена Димитрова – да се заговори за българите зад граница, да бъдат чути техните съдби, настроения, тегоби. „Защо напускат родината? Как я виждат отвън? Как се запазват езикът, фолклорът и традициите? Дървета – гора? Войници – армия? Обезлюдяване без война? А причините са вътре в границите ни – защо не ги забелязваме, защо мълчим“.

Най-същественото, което прави впечатление, когато човек се вгълби в книгата е... любов – към българите по света. Любов, основана на задълбочено познаване на ситуацията в българската диаспора, която е всичко друго, но не и повод за гордост. Наред с това разсъжденията на авторката дават повод за размисъл, а и допълнителна информация по въпроси, които ни вълнуват.

Защо „изтичат мозъците“ от България?

„Където и да живеем, и колкото и да сме различни, налице е общото ни незаличимо качество като едно и също ДНК. Ние сме българи и взаимният интерес в отношенията между гражданина и държавата диктува те да се укрепват въпреки географията (...). Че не може да се мълчи, когато половин България се изля в чужбина – и мозъци, и мускули. (...) Че сънародниците ни, където и да живеят, имат същите права като българите в България“, споделя размислите си Милена Димитрова.

Милена Димитрова

Дали е научно доказано или не – факт е, че децата твърде често поемат по професионалния път на своите родители. Милена Димитрова е дъщеря на легендарната журналистка Божана Димитрова, чийто глас познават няколко поколения в България от любимото радио предаване „Разговор с Вас“. Израснала във вълнуващата атмосфера на студиото, откъдето БНР пряко излъчва всеки петък „Разговор с Вас“, Милена Димитрова се посвещава на журналистиката – 24 години в медиите, 12 от тях в седмичника „168 часа“ като репортер, редактор, завеждащ отдел „Политика“ и политически наблюдател, 5 години – във в. „Труд“ като коментатор. Същевременно е автор на 11 книги, сред които „Снимки от Япония“, „Парламент и журналистика“, „Една година в Америка“, „Франджипани и фаранги, Две българки при жените жирафи в Мианмар“ в съавторство с Магдалена Гилова, „Златните десетилетия на българската електроника“, „А 2020 Gender Perspective in the EU and Turkey“, участва и в сборниците „ZOOM Turkey“ и „Проект Смърт“. Награждавана е с отличията „Златен век“ за принос към българската култура и „Златно перо“ на СБЖ. Носител е и на международната медийна награда на SEEMO и д-р Ерхард Бусек „За по-добро разбиране в Югоизточна Европа“. Специализирала е в Университета в град Колумбия в американския щат Мисури. Осем години служи в европейските институции в Брюксел, в момента работи в администрацията на Президентството и помага на Вицепрезидента за връзките с българите в чужбина.

Как се ражда идеята за книгата? Разговорите с героите започват случайно, когато авторката сътрудничи на брюкселския сайт на Георги Готев – www.bulgarianpresidency.eu – и помага за рубриката „Диаспора“. Някои от тези герои са останали в чужбина, други са се завърнали. В интервю на Кирил Вълчев за „Дарик“ радио, г-жа Димитрова споделя, че ги е познавала, а те са ѝ се доверили да разкажат живота си. Някои, разбира се, са отказвали – от вроден страх, от скромност. Всяка история е различна, но в същото време е част от общата ни

кауза. Не знам на какъв принцип авторката е подреждала отделните човешки истории – първият представен наш сънародник е Иван Донев, моден дизайнер, платил висока цена за успеха си, положил много труд. Иска да се завърне в една мечтана България, каквато засега не намира. Сърцето на Татяна Цанова, живееща в Канада, е „разполовено“, Ники Давидов от Израел се чувства „добре, като има две родини“, други пък се връщат всяко лято в България „като на поклонение“. През Белгия, Швейцария, Холандия, Великобритания, САЩ, Украйна и Молдова, Нова Зеландия... стигаме чак до Аржентина, където и аз напразно търся изгубени роднини, където развива чудесна дейност в полза на българщината уважаваното от мен семейство Цанкови...

Виждайки огромните размери на емиграцията, г-жа Димитрова подрежда причините, довели до този процес. Няма еднозначни данни колко са българите по света – може би така е по-удобно на държавата? Няма и еднозначен отговор защо сънародниците ни емигрират, но, когато човек стигне до края на „Втората България“, в повечето случаи вече има изградено мнение – не само парите са в центъра на личния избор да заминеш – на везните е и желанието за професионална реализация, по-различното отношение към специалистите в другите страни, по-добро бъдеще за децата, усещането, че си гражданин на света, че си свободен да решаваш къде да живееш и работиш... Според проучване на ООН и Националния статистически институт, до 2030 г. гражданите на България ще останат 4 милиона, т. е. „Втората България“ ще се изравни с държавата. Поради високите изисквания и ниското заплащане все повече намаляват специалистите в страната ни, „изтичането на мозъци“ се засилва.

Където и да сме по света, си оставаме българи и трябва да сме заедно, а не разделени. Кое е „лепилото“, кое ни свързва?

Аз самата много отдавна не се чудя защо в чужбина всеки българин се вдъхновява, като чуе родните

неравноделни ритми – това е пулсът на родната земя, и танците, безбройните нашенски състави по света, са част от усещането за принадлежност, „за заздравяване на нишката, с която невидимо сме привързани към България“. Също както поникналите като гъби след дъжд неделни училища, в които едни съвременни Ради Господжини преподават уроци по родолюбие, защото езикът е част от националната ни идентичност. Но, виждала съм и обратното – родителите говорят на чужд език дори въпреки с децата си, сякаш, за да забравят по-бързо откъде са дошли.

Ако имате интерес към историята на българските преселения по света, на най-старите ни диаспори и още... – ще намерите информация във „Втората България“. Тя няма край – защото всеки от нас, българите по света, продължава да я пише – какво би написала например българската диаспора в Чехия? Че сме сред най-старите диаспори в Европа, а чехите и до днес употребяват пословицата „Работи като българин“, но сме разделени и от години водим спорове за глупости, не можем да постигнем консенсус по нито един въпрос, биейки се в гърдите кой е по-велик? Че на никое от всичките нароили се сдружения не му хрумва какво бихме могли да покажем и направим ние, българите, ако бяхме заедно. Знаем ли например, че според закона всеки посланик може да създава Временни съвети, в които да влизат представители на нашата диаспора? Нямам информация в Прага да е създаван такъв... Знаем ли, че Лекторатът по български език, който съществува повече от 100 години към Карловия университет, загива, защото няма интерес към специалността? Къде е българската държава, за да помогне? Кога за последен път Ви е писал представител на Държавната агенция за българите в чужбина, която даже не отговаря на имейлите?...

Въпросите са безкрайно много и ние се превръщаме в съавтори, дописвайки „Втората България“ всеки ден. ♦

Наред с личните впечатления и разсъждения на автора, в статията са използвани и откъси от публикациите на Розалина Евдокимова (sbj-bg.eu), knigomania.bg и Мариела Балева, в-к „Труд“.